

Волошина Н.О., Кравченко Д.А.
магістри, УС-41м
Герасимчук В.Г.
доктор економічних наук, професор

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВІАБУДУВАННЯ УКРАЇНИ

Вступ. Авіаційна галузь є стратегічно важливою і займає пріоритетне місце у розвитку народногосподарського комплексу країни. Україна, незважаючи на економічні труднощі, здатна розробляти та складати конкурентоспроможну на світовому ринку авіаційну техніку, використовуючи потенціал, накопичений за часів Радянського Союзу та сучасні розробки. Основними напрямками розвитку галузі в світі є об'єднання країн в консорціуми, що перетворює протистояння окремих компаній на протистояння окремих державних блоків. Для збереження вітчизняної галузі, Україні необхідно шукати надійних партнерів для налагодження виробничо-коопераційних зв'язків та для виходу на нові ринки збуту, зокрема, азійські, що характеризуються швидкими темпами зростання.

Постановка задачі. Метою даної статті є розробка підходів щодо ефективного функціонування та подальшого розвитку авіаційної галузі України на основі вивчення й узагальнення потреб країн в літаках українського виробництва.

Методологія. У даній роботі використано наступні методи дослідження: статистичного, логічного, порівняльного аналізу та системного підходу.

Інформаційною основою роботи є наукові публікації українських і зарубіжних учених-економістів, дані міжнародної статистики і Держкомстату України, аналітичні матеріали провідних міжнародних організацій, публікації періодичних та спеціалізованих видань, законодавчі акти, нормативні документи уряду України.

Результати дослідження. Сучасне міжнародне ринкове середовище авіабудівної галузі характеризується такими особливостями:

- 1) ринок продукції даної галузі є досить насиченим, конкуренція на ньому здійснюється не між окремими компаніями, а між авіаційними державами;
- 2) в останні роки має місце структурна консолідація і міжнародна інтеграція національної авіапромисловості провідних держав;
- 3) держави надають активну фінансову підтримку авіабудівникам;
- 4) підвищується технологічний рівень проектування і виробництва літаків.

Проаналізувавши маркетингове середовище вітчизняного авіабудування, можна зробити наступні висновки:

- наявність позитивних факторних умов, окрім фінансової складової (наявність всіх необхідних фізичних ресурсів, розвиненої інфраструктур);

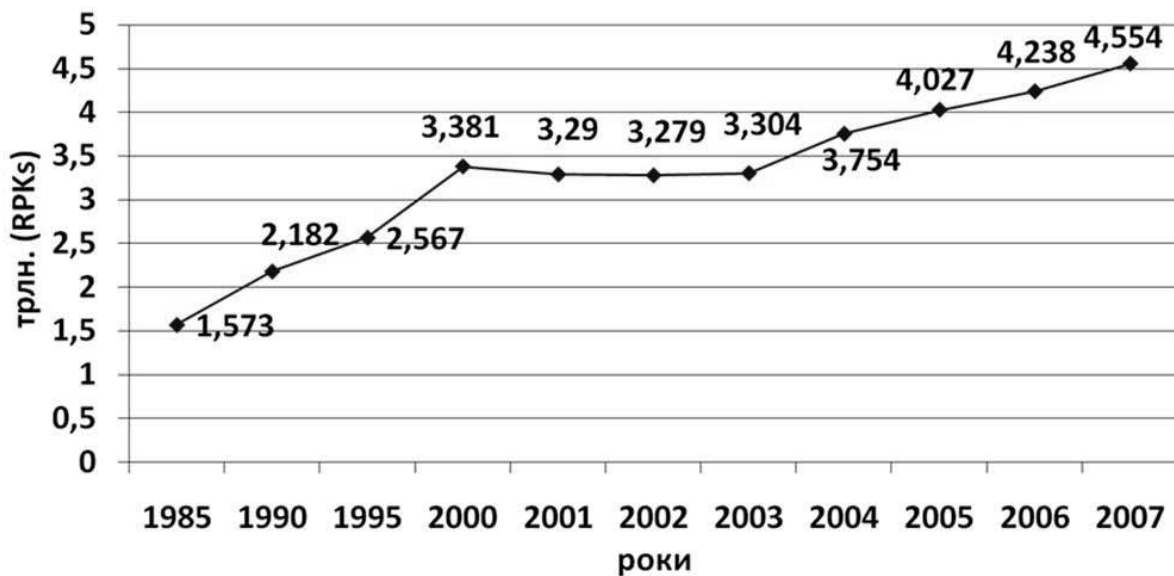
- сприятлива ситуація в споріднених та підтримуючих галузях (адже в Україні можливе виробництво всіх комплектуючих за цінами меншими, ніж на світовому ринку);

- позитивні умови попиту на внутрішньому ринку;

- не має великого досвід ведення зовнішньоекономічної діяльності.

Розглядаючи конкуренцію на міжнародному ринку, варто відмітити, що через об'єднання найбільших авіаційних компаній, ринок монополізується, але постійно зростає кількість авіаперевезень, що, в свою чергу, збільшує попит на продукцію авіабудування, а це є позитивним для підприємств галузі.

Як видно з рисунку 1, за період з 1985 по 2007 рік, обсяг авіаперевезень збільшився майже у 3 рази.

* побудовано за даними офіційного веб-сайту Міжнародної асоціації авіаперевізників (www.iata.org)

** RPKs (Revenue Passenger Kilometres) - показник, що зображає прибуткові пасажиро-кілометри

Рис.1. Обсяги авіаперевезень в світі (1985-2007 рр.)

За прогнозами, ринок авіабудування буде зростати і в майбутньому (рис.2). Експертами компанії Boeing було розраховано попит на літаки до 2026 року (рис.3).

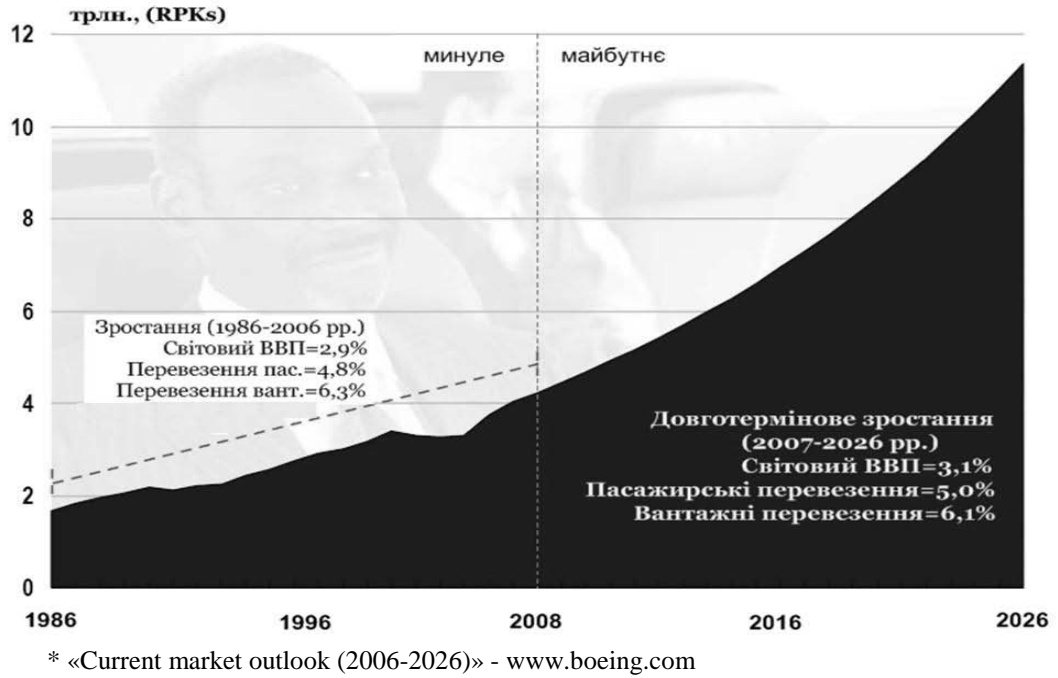

Рис. 2. Динаміка та прогноз зростання обсягу авіаперевезень в світі

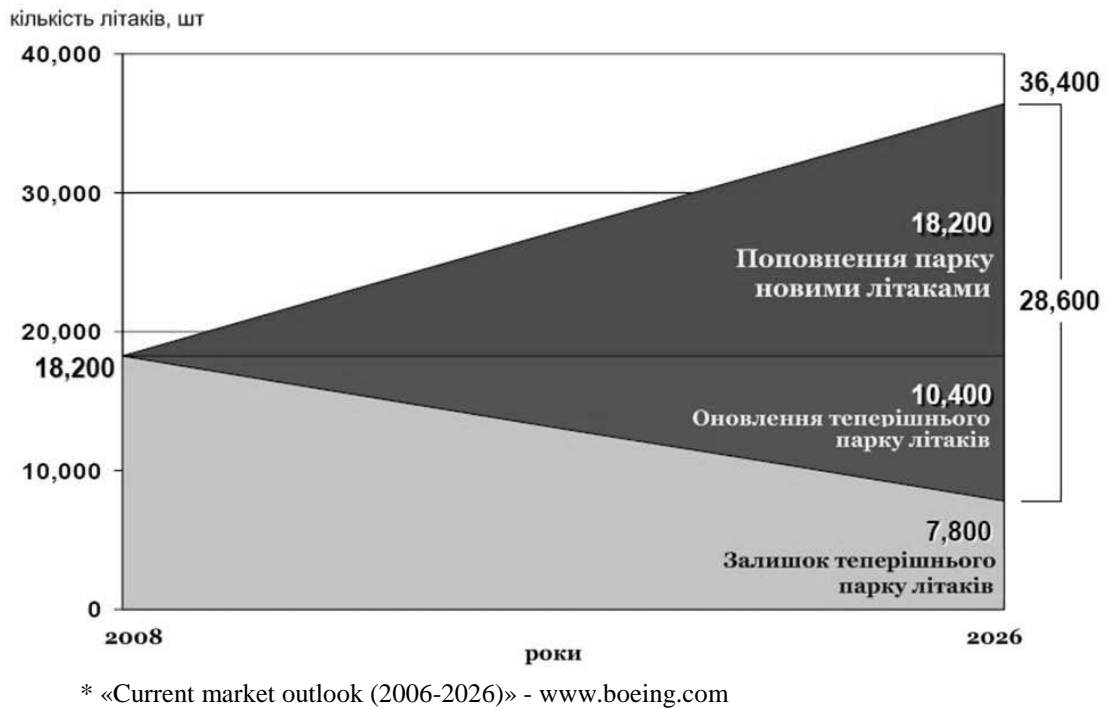
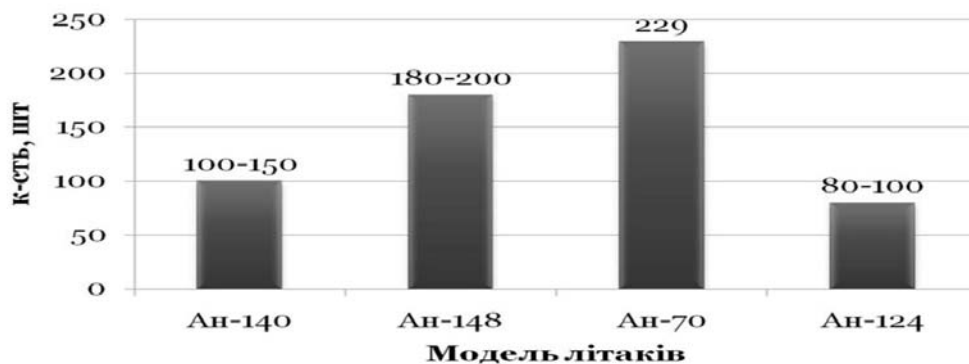

Рис. 3. Прогноз оновлення парку літаків у світі

Отже, сьогодні галузь знаходиться на порозі відповідальних рішень. Основні проблеми українських авіабудівників:

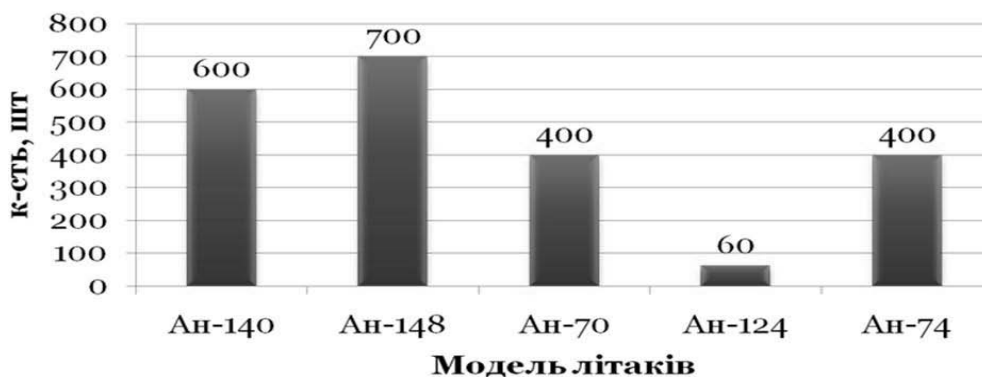
- недостатня кількість прибуткових проектів, які б змогли забезпечити підприємства ресурсами для переходу на серійне виробництво;
- проблема пошуку партнерів для співпраці та взаємовигідної кооперації;
- відсутність коштів необхідних для диференціації виробництва та укріплення самостійних позицій на ринку.

Подальшими кроками у розвитку вітчизняного авіабудування, на нашу думку, повинна бути диференціація партнерів та ринків збуту. Необхідно налагоджувати зв'язки з підприємствами Європи та Америки (рис.5), а також підтримувати налагоджені зв'язки з Росією та іншими країнами СНД (рис.4). В той же час, якщо розглядати інтеграційні процеси, то вступ України до СОТ поки ніяк не вплинув на галузь в державі.

* побудовано за даними Міністерства закордонних справ України (www.mfa.gov.ua)

Рис.4. Потреба країн СНД в літаках українського виробництва (2009-2010 рр.)

* побудовано за даними газети «Дзеркало тижня» №41 (670) 3-10 листопада 2007р

Рис. 5. Потреба світового ринку в літаках українського виробництва (2009-2018рр.)

Диференціацію продукції слід здійснювати в напрямку розвитку тих проектів, які вже розроблені українськими підприємствами та готові до серійного виробництва. Тим не менш запровадження певних нових рішень, таких як розвиток лізингових програм, здешевлення виробництва транспортних літаків, може допомогти покращити ситуацію на внутрішньому ринку.

Крім того, існують проблеми в середині концерну «Авіація України»:

- неузгодженість дій підприємств в середині концерну;
- різний фінансовий стан підприємств;
- відсутність чітких механізмів підтримки традиційних контактів.

Слід звернути увагу на наступні питання:

- здійснення державної підтримки діяльності українського концерну за кордоном, у тому числі за посередництвом зарубіжних представництв, посольств, торговельних місій;

- визначення напрямів співпраці з Російською Федерацією, розширення наявних коопераційних зв'язків та пошук партнерів для просування продукції на російському ринку;

- залучення до співпраці провідних європейських фірм (в галузі авіадвигунобудування, авіоніки тощо) в рамках Угоди про стратегічне співробітництво України з європейською оборонною авіаційно-космічною компанією EADS від 13.06.05 з метою підвищення техніко-експлуатаційної якості літаків Аn і полегшення їх ринкового просування, в першу чергу на ринки ЄС;

- участь українських підприємств у реалізації проектів магістральних пасажирських і транспортних літаків європейських і американських авіабудівників, зокрема, в проектуванні і виготовленні великогабаритних вузлів конструкції планерів літаків компанії Airbus і Boeing, вузлів силових конструкцій з українського титану;

- розширення за підтримки українських зовнішньоекономічних місій, географії потенційних ринків збуту української авіабудівної продукції, зокрема, звернувши особливу увагу на ринки країн Латинської Америки, ЄС;

Висновки.

В даній статті досліджено стан міжнародного ринкового середовища авіабудівної галузі та зроблено прогноз оновлення парку літаків у світі. Аналіз попередніх замовлень та потенціальної ємності ринку СНД дозволив визначити можливий обсяг продажу літаків українського виробництва на пострадянському просторі. Розроблено основні напрями розвитку авіаційної галузі України на основі вивчення потреб світового ринку.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення державного авіабудівного концерну «Авіація України» [Текст] // Офіційний вісник України від 30.03.2007 - 2007 р., № 20, стор. 41, стаття 792.
2. Кузін О. В., Списаренко Б. Д. У небі й на землі. (Авіація в Україні) [Текст] / інформ.-аналітич. журнал — К. : Молодь, 1998. — 223с. — ISBN 5-7720-0967-2.
3. Жаліло Я. А., Архієреєв С. І., Базилюк Я. Б. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України [Текст] // Національний інститут стратегічних досліджень. — К.: НІСД, 2006. - с. 86 — Бібліогр.: в кінці статей. — ISBN 966-542-147-6.
4. Сівашенко Т. В. Відтворення основних фондів авіапідприємств з використанням лізингу [Текст]: дис. канд. екон. наук: 08.07.04 / Національний авіаційний ун-т. — К., 2005. — 191 с. — Бібліогр.: с. 171.
5. International Air Transport Association [Електронний ресурс]: Офіційний веб-сайт Міжнародної асоціації авіаперевізників. — Електрон. дан. (3 файли). — 2008 — Режим доступу: www.iata.org — Назва з домашньої сторінки Інтернету.
6. Компанія Boeing [Електронний ресурс]: Офіційний веб-сайт компанії Boeing. Режим доступу: www.boeing.com — Назва з домашньої сторінки Інтернету.
7. Компанія Airbus [Електронний ресурс]: Офіційний веб-сайт компанії Airbus. Режим доступу: www.airbus.com — Назва з домашньої сторінки Інтернету.